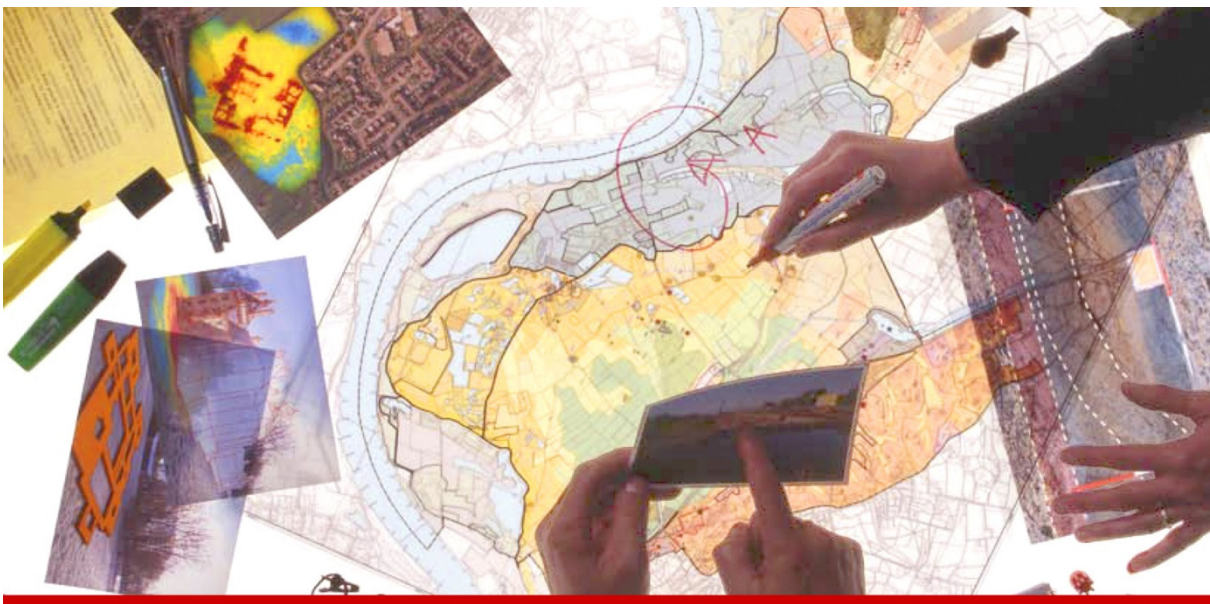

Adviesdocument 700

Project:	Plangebied Meester Michelsstraat te Schijndel: een bureauonderzoek
Projectcode:	21479SCHMI
Opdrachtgever:	Wintraecken Advies
Opsteller document:	Ir. M.M. Peeters
Datum:	9 september 2014
Autorisatie:	Drs. W. De Baere

ADVIESDOCUMENT: PLANGEBIED MEESTER MICHELSSTRAAT TE SCHIJNDEL

Administratieve gegevens

- *Type onderzoek*: een bureauonderzoek
- *Bevoegde overheid*: gemeente Schijndel
- *Onderzoekskader*: Nieuw bestemmingsplan
- *Locatie (figuur 1)*:
  - *naam plangebied*: Michelsstraat te Schijndel (huidige postkantoor)
  - *plaats*: Schijndel
  - *gemeente*: Schijndel
  - *provincie*: Noord-Brabant
  - *oppervlakte plangebied*:
    - Totale plangebied: circa 1413 m²
    - Waarvan geplande nieuwbouw: circa 630 m²
    - Waarvan geplande bestrating: circa 600 m²
  - *kaartblad topografische kaart Nederland 1:25.000*: 45D
  - *centrumcoördinaten (X/Y)*: 158056 / 403599
- *ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer*: 61646

Projectbeschrijving

In het plangebied Meester Michelsstraat te Schijndel is momenteel het postkantoor gevestigd (figuur 2; huidige situatie). De initiatiefnemer heeft het voornemen om het postkantoor te slopen. Vervolgens wordt, deels overlappend met de oude situatie en deels op eerder onbebouwd terrein, nieuwbouw gerealiseerd (figuur 2; toekomstige situatie). De nieuwbouw heeft een totale oppervlakte van circa 630 m². Hiervan is circa 184 m² tot nu toe ongeroerde grond (m.a.w. slechts 184 m² valt buiten de contouren van de huidige bebouwing). Het overige deel van het plangebied wordt bestraat. Bij de aanleg van deze nieuwe bestrating zal de grond minimaal verstoord worden (uitgangspunt: de versterking blijft beperkt tot de reeds verstoorde bovengrond; mondelinge informatie Wintraecken Advies; d.d. 13-5-2014).

Het vigerende bestemmingsplan laat de realisatie van bovenstaande plannen niet toe. Vandaar dat momenteel een nieuw bestemmingsplan voor het gebied wordt opgesteld. In dit nieuwe bestemmingsplan worden alle ruimtelijke aspecten afgewogen, waaronder ook het archeologisch aspect. Hierbij is het gemeentelijk beleid richtinggevend.

Om meer inzicht te krijgen in het archeologisch aspect, is dit bureauonderzoek uitgevoerd. Het doel van dit onderzoek was het verkrijgen van inzicht in de archeologische resten die in het plangebied verwacht worden en de verwachte fysieke kwaliteit daarvan. Vervolgens zijn de beoogde plannen hieraan getoetst.

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde geologische en archeologische perioden.

Geologische perioden			Archeologische perioden							
Tijdvak	Chronozone	Datering	Tijdperk	Datering						
Holoceen	Laat Subatlanticum	1150 na Chr.	Recente tijd		1945					
			Nieuwe tijd	C	1850					
	B	1650								
	A	1500								
	Vroeg Subatlanticum	0	Middeleeuwen	Laat B		1250				
				Laat A		1050				
			Vroeg	D: Ottoonse tijd	900					
				C: Karolingische tijd	725					
				B: Merovingisch tijd	525					
				A: Volksverhuizingstijd	450					
	Romeinse tijd		Laat	270						
	Midden	70 na Chr.								
	Vroeg	15 voor Chr.								
	Subboreaal	450 voor Chr.	IJzertijd	Laat	250					
Midden				500						
Vroeg				800						
Bronstijd			Laat	1100						
			Midden	1800						
			Vroeg	2000						
Neolithicum (Nieuwe Steentijd)			Laat	2850						
			Midden	4200						
			Vroeg	4900/5300						
Mesolithicum (Midden Steentijd)			Laat	6450						
	Midden	8640								
	Vroeg	9700								
Pleistoceen	Weichselien	Laat Glaciaal	Late Dryas	11.050						
			Allerød	11.500						
			Vroege Dryas	12.000						
		Midden Glaciaal	Bølling	12.500						
			Vroegste Dryas	13.500						
			Denekamp	30.500						
		Vroeg Glaciaal	Hengelo	60.000						
			Moershoofd	71.000						
			Odderade	114.000						
		Pleistocene	463.000	Prehistorie	Paleolithicum (Oude Steentijd)	Brørup	114.000			
	Eemien					126.000				
	Saalien II					236.000				
	Oostermeer					241.000				
	Saalien I					322.000				
	Belvédère/Holsteinien					336.000				
	Glaciaal x					384.000				
	Holsteinien					416.000				
	Elsterien					463.000				
	Laat Pleistoceen					11.050 - 463.000	Prehistorie	Paleolithicum (Oude Steentijd)	Laat	12.500
									Jong B	16.000
									Jong A	35.000
									Midden	250.000
		Oud	250.000							

Tabel 1. Geologische en archeologische tijdschaal.

Vraagstelling

Is in het plangebied archeologisch onderzoek noodzakelijk?

Archeologische verwachting plangebied

Volgens historisch kaartmateriaal en de archeologisch waarden- en verwachtingenkaart van de gemeente Schijndel ligt het plangebied in een archeologisch interessant gebied (Berkvens, 2012).

Het plangebied ligt op de grens van de oude dorpskern van Schijndel (AMK-terrein van hoge archeologische waarde; monumentnummer 16858; figuur 3). Uit historisch kaartmateriaal blijkt dat het plangebied en zijn directe omgeving rond 1832 nog in gebruik was als bouwland. Langs de Hoofdstraat bevond zich wat verspreide bebouwing. De oude dorpskern bevond zich meer zuidelijk. In de 2^e helft van de 19^e eeuw werd de bebouwing langs de Hoofdstraat meer aaneensloten en werd ook het meest oostelijke deel van het plangebied bebouwd (figuur 4).

In het plangebied zelf zijn geen archeologische vindplaatsen bekend. Iets verder van het plangebied (straal 500 meter) zijn wel veel vindplaatsen bekend (bron: ARCHIS2; tabel 2; figuur 3). De meeste hiervan bevinden zich in de dorpskern van Schijndel. Het betreft niet alleen resten die gerelateerd zijn aan de (van oorsprong) middeleeuwse dorpskern, maar ook resten uit de Steentijd (Meso-/Neolithicum) en Brons- t/m Romeinse tijd. Hieruit blijkt dat de omgeving van Schijndel al sinds lange tijd bewoond is.

AMK-nr	complextype	Datering	waarde
16858	Nederzetting (oude dorpskern Schijndel)	Late Middeleeuwen-Nieuwe tijd	Hoge archeologische waarde
waarneming-nr	complextype	Vondsten	Datering
39273	Onbekend	Bronzen kan	Romeinse tijd
44166	Onbekend	Aardewerk (AWH) Aardewerk Grondsporen	IJzertijd-Romeinse tijd Middeleeuwen IJzertijd-Nieuwe tijd
44167	Onbekend Akker/tuin Nederzetting	Aardewerk (AWH) Aardewerk Vuursteen (spits/afval)	IJzertijd-Romeinse tijd Middeleeuwen/Nieuwe tijd Mesolithicum
401283	Nederzetting	Aardewerk	Nieuwe tijd
401482	Onbekend	Vuursteen (kling)	Neolithicum
401490	Kerk	Fundering	Late Middeleeuwen
408031	Huisplaats Nederzetting	Sporen (vnl. [afval]kuilen en 2 waterputten) en materiaal (vnl. afval en aardewerk) Sporen (paalkuilen)	Late Middeleeuwen – Nieuwe tijd Wrs. Brons-Romeinse tijd
412210	Onbekend	Aardewerk	Late Middeleeuwen-Nieuwe tijd

413117	Grafveld	Begravingen en knekelkuilen	Nieuwe tijd (v.a. laat 17 ^e eeuw)
416650	Economie	Kuil (waarschijnlijk leerlooierskuil)	Nieuwe tijd (midden 19 ^e eeuw)
419562	Nederzetting	Kuilen, funderingsresten, vloer, aardewerk	Nieuwe tijd (1800-1950)
421353	Nederzetting Nederzetting Brouwerij Leerlooierij	Aardewerk 6 waterputten en materiaal (met name aardewerk) Fundering Bekisting	Ijzertijd-Romeinse tijd Late Middeleeuwen t/m Nieuwe tijd Nieuwe tijd Nieuwe tijd
423532	Onbekend	Verbrande leem, houtskool	Onbekend
437799	Nederzetting Akker/tuin Graf Nederzetting	Plattegrond, grondsporen percelering, grondsporen, vijver Met o.a. hanger Muurrestant	Middeleeuwen Nieuwe tijd Nieuwe tijd Nieuwe tijd

Tabel 2. Overzicht van de bekende archeologische vindplaatsen in de nabijheid van het plangebied (straal 500 meter).

Op basis van landschappelijke en historische gegevens, in combinatie met de bekende archeologische vindplaatsen in de directe omgeving, geldt voor het westelijke deel van het plangebied een hoge archeologische verwachting. Het meest oostelijk deel van het plangebied, waar reeds het postkantoor staat, betreft een gebied van archeologische waarde (figuur 5). In het plangebied moet vooral rekening worden gehouden met de aanwezigheid van nederzettingsterreinen met bijbehorende grafvelden ('droge archeologie'). Hierbij moet vooral gedacht worden aan resten van bewoning, begraving en beakkering uit de periode van de landbouwers (Neolithicum t/m Nieuwe tijd). Dergelijke resten kenmerken zich onder andere door een strooiing van overwegend aardewerk, grondsporen (en eventueel funderingsresten) en greppelsporen.

Bodemkundige situatie

Volgens de bodemkaart is het plangebied niet gekarteerd vanwege de ligging binnen het bebouwde gebied. Op basis van extrapolatie van de omringende gebieden en het historisch grondgebruik (akkerland sinds begin 19e eeuw), lijkt het aannemelijk dat in het plangebied hoge zwarte enkeerdgronden voorkomen (bron: ARCHIS2). Deze gronden - die van nature vruchtbaar zijn - zijn vanwege hun gunstige kenmerken al relatief vroeg in cultuur gebracht. Het betreft zandgronden die door langdurige bemesting een dikke (minimaal 50 cm), humushoudende bovengrond (esdek) hebben gekregen.

Eventuele archeologische resten (vanaf het Laat Paleolithicum) zullen zich voornamelijk aan de basis van (en eventueel in) het opgebrachte dek bevinden.

Bekende verstoringen

In het plangebied is reeds bebouwing aanwezig (postkantoor). De verwachting is dat ter plekke van deze bebouwing de bodem reeds zodanig verstoord is, dat behoudenswaardige archeologische resten hier niet meer te verwachten zijn.

Beleidslijn

Volgens het beleid van de gemeente Schijndel is het oostelijk deel van het plangebied ingedeeld in beleidscategorie 2 (figuur 5; Berkvens, 2012). Voor deze beleidscategorie geldt, dat bodemverstoringen die groter zijn dan 100 m² en dieper gaan dan 30 cm –Mv onderzoeksplichtig zijn.

Het westelijk deel van het plangebied is ingedeeld in beleidscategorie 4. Voor deze beleidscategorie geldt, dat bodemverstoringen die groter zijn dan 500 m² en dieper gaan dan 30 cm –Mv onderzoeksplichtig zijn.

Conclusies en advies

De verwachting is dat ter plekke van de huidige bebouwing eventuele archeologische resten reeds (grotendeels) verstoord zijn. In het overige deel van het plangebied is de verstoring van de ondergrond (> 30 cm –Mv) naar verwachting minimaal geweest. Archeologische resten kunnen hier dan ook nog (relatief) intact aanwezig zijn.

De geplande nieuwbouw krijgt een totale oppervlakte van circa 630 m². **Hiervan is slechts circa 184 m² tot nu toe ongeroerde grond** (m.a.w. 184 m² valt buiten de contouren van de huidige bebouwing). Het overige deel van het plangebied zal worden bestraat. Bij de aanleg van deze nieuwe bestrating zal de grond minimaal verstoord worden (uitgangspunt: de verstoring blijft beperkt tot de reeds verstoorde bovengrond).

De werkzaamheden (dieper dan 30 cm –Mv) die in de tot nu toe ongeroerde grond gaan plaatsvinden, zijn dus zeer beperkt van omvang (circa 184 m²) en blijven **ver** onder de vrijstellingsgrens die de gemeente Schijndel voor dit gebied hanteert in het kader van een goede archeologische monumentenzorg (500 m²). Archeologisch onderzoek wordt dan ook niet nodig geacht. De werkzaamheden kunnen plaatsvinden zonder archeologische beperkingen.

Wel wordt geadviseerd om de dubbelbestemming – ‘Waarde-Archeologie’ (met bijbehorende ondergrenzen) in het nieuwe bestemmingsplan te handhaven, zodat bij toekomstige bodemingrepen het archeologische aspect opnieuw afgewogen kan worden.

Selectieadvies

Het selectieadvies archeologische monumentenzorg (d.d. 21-7-2014; mw. J. Bosman, gemeente 's-Hertogenbosch) wijkt enigszins af van bovenstaand advies. Dit selectieadvies is als aparte bijlage in deze rapportage opgenomen (bijlage 1).

Bronnen

Berkvens, R., 2012. Beleidsnota Erfgoed, gemeente Schijndel. SRE Milieudienst/gemeente Schijndel, Eindhoven, Schijndel.

BIJLAGE 1: SELECTIEADVIES

Gemeente Schijndel
Selectieadvies archeologische monumentenzorg, 21-07-2014

**Selectieadvies archeologische monumentenzorg tweede versie
Gemeente Schijndel. Bureauonderzoek.
Meester Michelsstraat te Schijndel**

	naam	Afdeling/bedrijf	Datum	paraaf
Opsteller(s)	Janneke Bosman	Senior archeoloog, Gemeente 's- Hertogenbosch afdeling SO/BAM	31-07- 2014	JB
Controle gemeente Schijndel				

1. Inleiding

In het kader van geplande nieuwbouw in het plangebied Meester Michelsstraat te Schijndel in de gemeente Schijndel heeft Raap een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. De gemeente Schijndel is als bevoegde overheid gevraagd het rapport te beoordelen en een selectieadvies op te stellen.

1.1 Het plangebied

Het plangebied ligt direct ten noordwesten van de historische kern van Schijndel. De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt circa 1413m², hiervan zal 630m² bebouwd en 600m² bestraat worden. Voor de locatie en exacte begrenzing van het plangebied wordt verwezen naar het beoordeelde rapport van Raap (zie onder).

1.2 Aard van de bedreiging

Aanleiding voor het onderzoek is het voornemen het postkantoor aan de Michelsstraat te slopen. Vervolgens wordt, deels overlappend met de oude situatie en deels op eerder onbebouwd terrein (ca. 184m²), nieuwbouw gerealiseerd. Met de bestrating wordt, volgens een mondelinge mededeling van de heer Wintraecken, de bodem niet dieper verstoord dan nu reeds het geval is. De funderingsdiepte van de nieuwe bebouwing wordt niet genoemd, maar zal op ongeveer 80 cm onder maaiveld liggen. Onbekend is of het nieuwe gebouw onderkeldert zal gaan worden.

2. Archeologisch onderzoek

Raap heeft in mei 2014 een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. De resultaten hiervan zijn vastgelegd in het rapport:

Peeters, M.M., 2014. Plangebied Meester Michelsstraat te Schijndel: een bureauonderzoek. Raap Adviesdocument 700.

2.1 Onderzoeksmethode

Het onderzoek bestond uit een bureauonderzoek.

2.2 Conclusie onderzoek (verkort)

Op grond van de bureauonderzoek geldt voor het westelijke deel van het plangebied een hoge archeologische verwachting. Het meest oostelijk deel van het plangebied, waar reeds het postkantoor staat, betreft een gebied van archeologische waarde. In het plangebied moet vooral rekening worden gehouden met de aanwezigheid van nederzettingsterreinen met bijbehorende grafvelden. Hierbij moet vooral gedacht worden aan resten van bewoning, begraving en beakkering uit de periode van de landbouwers (Neolithicum t/m Nieuwe tijd). Het plangebied bevindt zich op een dekzandrug met een plaggendek.

De verwachting is dat ter plekke van de huidige bebouwing eventuele archeologische resten reeds (grotendeels) verstoord zijn. In het overige deel van het plangebied is de verstoring van de ondergrond (> 30 cm –Mv) naar verwachting minimaal geweest. Archeologische resten kunnen hier dan ook nog (relatief) intact aanwezig zijn.

2.3 Advies Raap

Omdat de verwachting is dat ter plekke van de huidige bebouwing eventuele archeologische resten reeds (grotendeels) verstoord zijn, blijft alleen de archeologische verwachting van het nu onbebouwde deel gehandhaafd. Vanwege de beperkte omvang van dit gebied (circa 184 m²), wordt geen archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd. Wel wordt geadviseerd om de dubbelbestemming – 'Waarde-Archeologie' (met bijbehorende ondergrenzen) in het nieuwe bestemmingsplan te handhaven, zodat bij toekomstige bodemingrepen het archeologische aspect opnieuw afgewogen kan worden.

3. Beoordeling rapportage door de gemeente Schijndel

Het is op hoofdlijnen een goed rapport en maar biedt onvoldoende informatie om tot een selectieadvies te komen.

3.1 Selectieadvies gemeente Schijndel

Het plangebied bevindt zich ten noordwesten van de historische kern van Schijndel en is daarom op de archeologische beleidskaart van Schijndel aangegeven als gebied van archeologische waarde en hoge archeologische verwachting.

In dit gebied is nieuwbouw gepland met een totale oppervlakte van circa 630 m². 446m² hiervan is gelegen op de locatie van de huidige bebouwing (het postkantoor), 184 m² valt buiten de huidige bebouwing. In het bureauonderzoek wordt verondersteld dat de ondergrond onder de huidige bebouwing diep verstoord is door o.a. kelders. Dit is echter niet zeker.

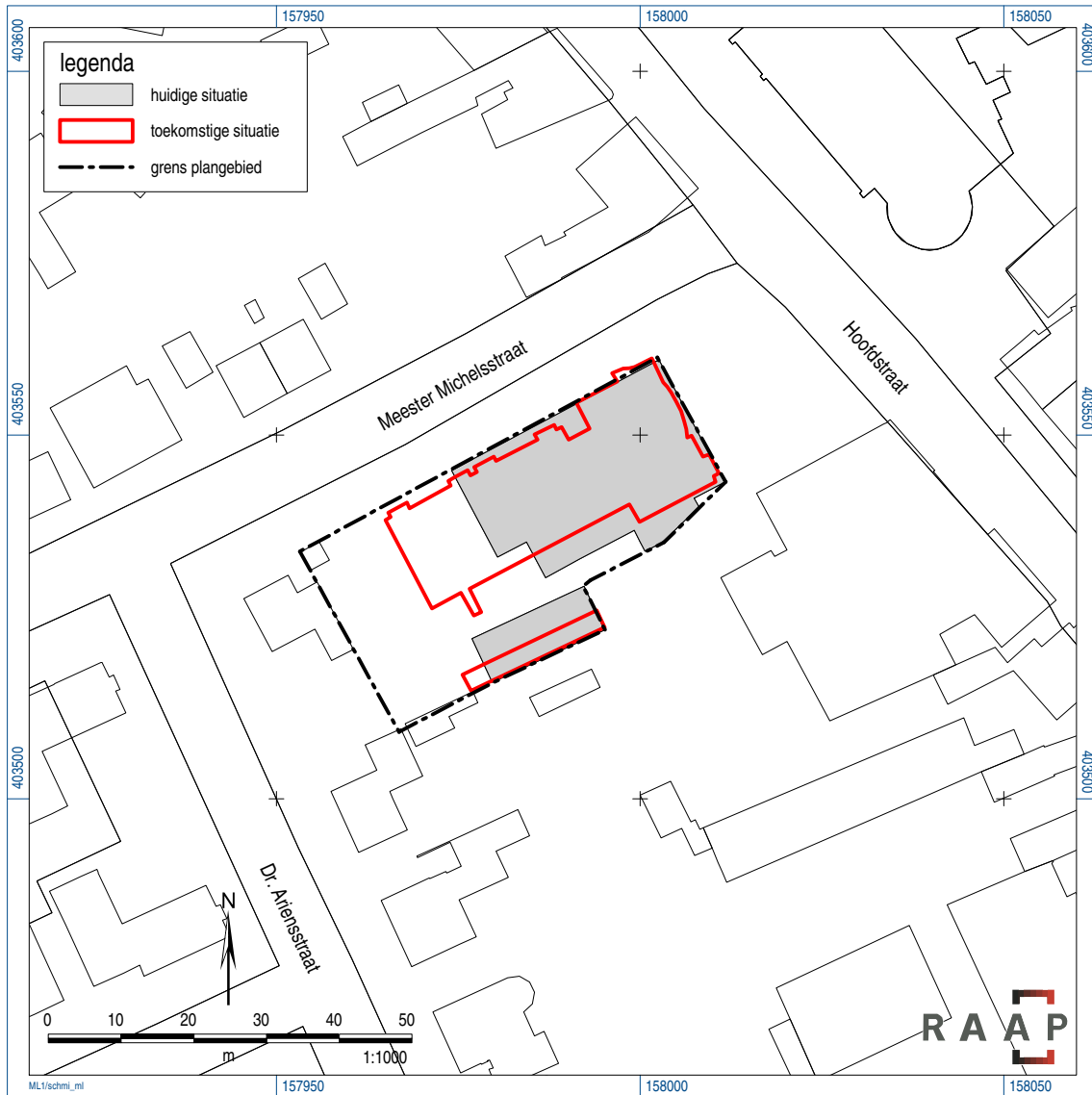
Vanwege de toezegging dat geen kelder onder het nieuwe gebouw zal worden aangelegd en de ondergrond maar tot een diepte van 1 meter verstoord zal worden, is de verwachting dat de ondergrond onder het huidige postkantoor niet verder verstoord zal gaan worden. Voor de 184m² buiten het postkantoor ligt dit anders. Hier kunnen nog wel archeologische resten worden verwacht.

Omdat de kans op een verstoorde ondergrond in een aanzienlijk deel van het plangebied groot is, acht de gemeente Schijndel het een te zwaar middel een archeologisch vervolgonderzoek te eisen. Wel verdient het aanbeveling, vanwege de hoge archeologische verwachting en de nabijheid van de historische kern van Schijndel, de heemkundekring Schijndel toe te staan tijdens de werkzaamheden waarnemingen te verrichten.

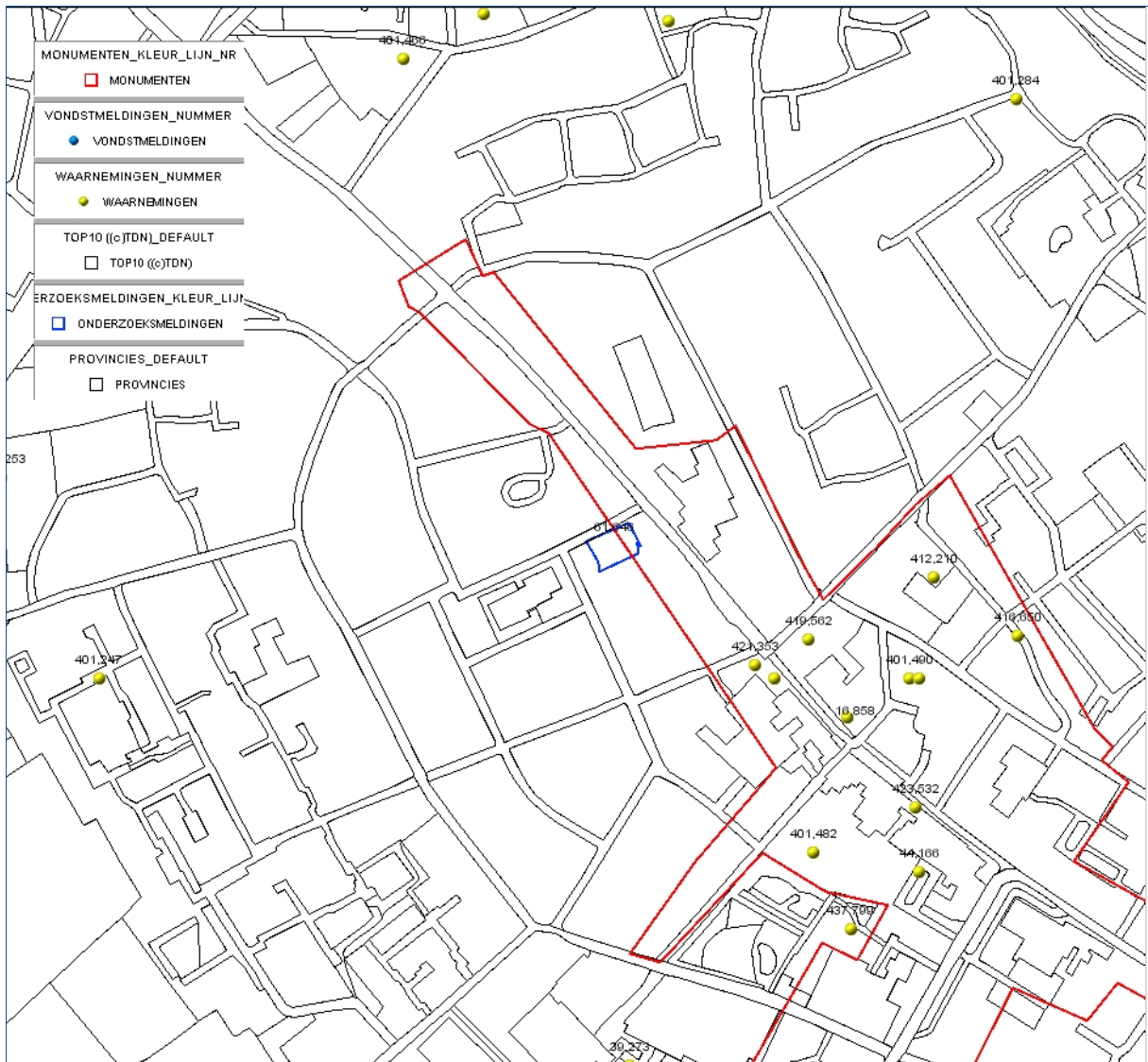
Indien toch archeologische sporen of resten worden aangetroffen dient hiervan melding te worden gemaakt bij de Minister van OCW (in de praktijk de RCE) conform artikel 53 van de Monumentenwet 1988.

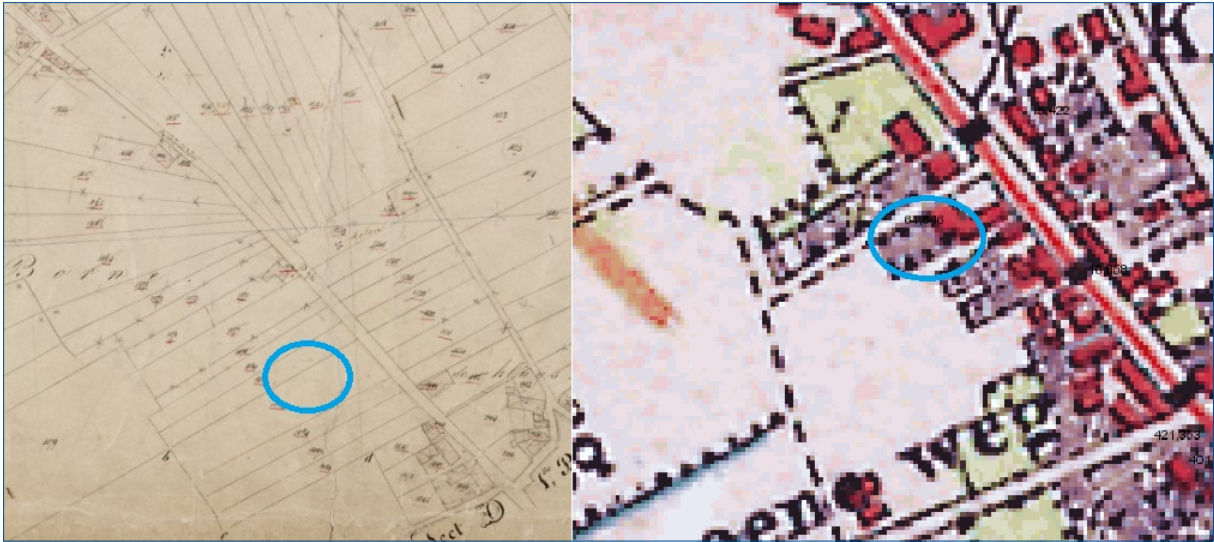
Figuur 1. Ligging plangebied (rode lijn); inzet: ligging in Nederland (ster).

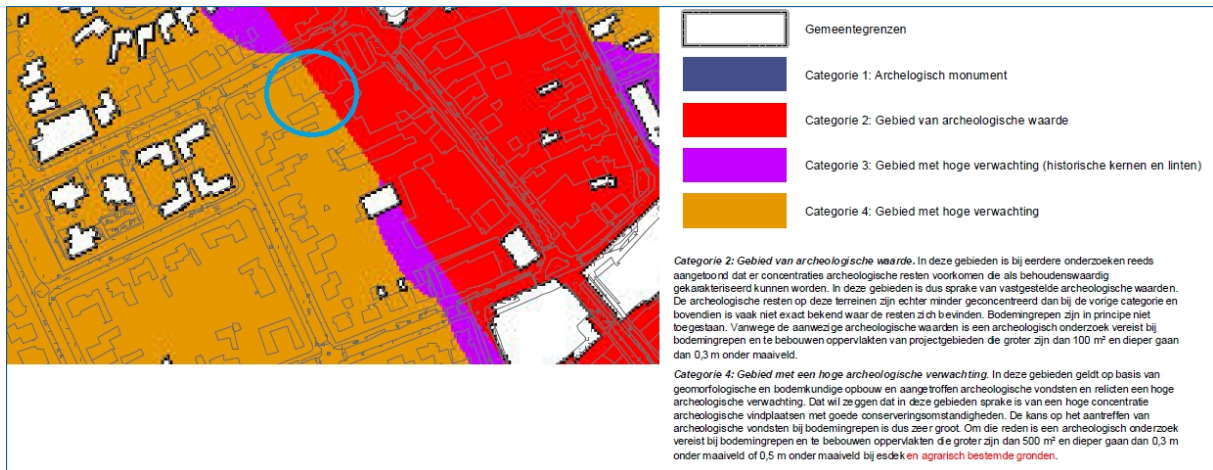
Figuur 2. Huidige en toekomstige situatie plangebied.

Figuur 3. Resultaten ARCHIS: AMK-terreinen, waarnemingen en vondstmeldingen (bron: ARCHIS2). De globale ligging van het plangebied staat met een blauwe lijn aangegeven.

Figuur 4. Uitsnede historisch kaartmateriaal. Links de situatie rond 1832 (bron: www.watwaswaar.nl). Rechts de situatie rond eind 19e/begin 20e eeuw (bron: ARCHIS2). De globale ligging van het plangebied is aangegeven met een blauwe cirkel.

Figuur 5. Uitsnede archeologische beleidskaart, gemeente Schijndel (Berkvens, 2012). De globale ligging van het plangebied is aangegeven met een blauwe cirkel.